

Gmina Tomaszów Mazowiecki
ul. Prezydenta Ignacego Mościckiego 4
97-200 Tomaszów Mazowiecki

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu

**PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW
ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA
GMINY TOMASZÓW MAZOWIECKI NA LATA 2015-2032**

Tomaszów Mazowiecki 2015 r.

1. Wstęp	3
2. Podstawa przygotowania prognozy oddziaływania na środowisko	3
3. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami	4
4. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy	6
5. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień programu oraz częstotliwość jej przeprowadzania	7
6. Informacje o możliwym trans granicznym oddziaływaniu na środowisko	8
7. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.....	8
8. Diagnoza stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	15
9. Identyfikacja problemów ochrony środowiska istniejących z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych.....	15
10. Identyfikacja celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym lub krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego doku netu oraz sposoby w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu.....	15
11. Przewidywanie oddziaływania skutków realizacji programu na środowisko wraz z oceną znaczości.....	16
12. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu	20
13. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.....	22
14. Streszczenie	22

1.. WSTĘP

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Tomaszów Mazowiecki.

Konieczność sporządzenia przedmiotowej prognozy wynika z zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 – t.j. ze zm.) zwanej także ustawą ocenową) oraz Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (zwaną w dalszej części dokumentu Prognozą).

Głównym celem prognozy jest określenie skutków dla środowiska, jakie związane mogą być z realizacją ustaleń Programu.

2. PODSTAWA PRZYGOTOWANIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona na podstawie art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 – t.j. ze zm.), zgodnie, z którym:

1. zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzeniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzenia,
- informacje o trans granicznym oddziaływaniu na środowisko,

2. określa, analizuje, ocenia:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, istotne problemy z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między

oddziaływaniami na te elementy;

3. przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensacje przyrodniczą, negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu na cele i przedmiot ochrony obszaru natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

3. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

„Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Tomaszów Mazowiecki na lata 2014-2032” powstał w kontekście obowiązku usunięcia do 2032 roku wyrobów zawierających azbest oraz z zapisów Programu oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, przyjętego Uchwałą Nr 39/2010 Rady Ministrów w dniu 15 marca 2010 r., który jest kontynuacją i aktualizacją celów oraz działań ustalonych w Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”,

3.1. Powiązania projektowanego dokumentu z innymi dokumentami o charakterze strategicznym

Przy sporządzaniu Programu zachowano hierarchie wobec nadrzędnych dokumentów tj.:

- Plan Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2011 (z uwzględnieniem lat 2012-2015),
- Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,.
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014.

W Planie Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2011 (z uwzględnieniem lat 2012-2015), zawarto zadania krótkoterminowe przewidziane do realizacji m.in.:

- 1) kontrola realizacji zasobów zawartych w programach postępowania z odpadami niebezpiecznymi wytwarzanymi w przedsiębiorstwach i decyzjach administracyjnych,
- 2) aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających wyroby azbestowe,
- 3) wdrożenie uaktualnionej bazy danych o gospodarce odpadami, której szczegółowa koncepcja zostanie opracowana przez Ministra Środowiska,

Zadania długoterminowe:

- 1) usuwanie wyrobów zawierających azbest,
- 2) wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- 3) kontrolę postępowania z odpadami zawierającymi substancje kontrolowane u ich wytwórców i podmiotów

zajmujących się ich zagospodarowaniem,

4) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z poszczególnymi rodzajami odpadów,

5) usuwanie odpadów z tzw. dzikich wysypisk odpadów,

6) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z poszczególnymi rodzajami odpadów.

W Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 zawarto szereg obowiązków dla samorządów gminnych w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, m.in.:

1) gromadzenie przez wójta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl;

2) przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;

3) organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm;

4) organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel Śródków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie;

5) inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;

6) współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;

7) współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;

8) współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu;

9) współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

W Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2014 dla odpadów zawierających azbest zdefiniowano cel:

- W okresie od 2011 do 2022 roku zakłada się sukcesywne osiągnięcie celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010 roku przez Rade Ministrów „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

Ponadto jako jeden z głównych kierunków działań w zakresie gospodarowania odpadami wskazano potrzebę intensyfikacji edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie. Program stanowi podstawowy, dokument strategiczny w gminie dla realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami i użytkowania środowiska. Wskazuje priorytetowe obszary działań, wyrażone poprzez cele krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe

w okresie 2012-2032. Program stworzy realne ramy dla właściwej polityki w zakresie eliminacji substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska z terenu gminy Tomaszów Mazowiecki.

3.2. Główne cele Programu

Celem Programu dla Gminy Tomaszów jest:

- oczyszczenie terenu gminy z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie szkodliwego wpływu i niebezpiecznych dla zdrowia mieszkańców skutków oddziaływania azbestu,
- sukcesywna likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko oraz spełnienie, w określonym horyzoncie czasowym, wymogów dotyczących ochrony środowiska,
- stworzenie optymalnych warunków do wdrażania przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- finansowa pomoc dla mieszkańców w utylizacji płyt azbestowo-cementowych w sposób zgodny z przepisami prawa.

Powyższe cele będą realizowane poprzez następujące zadania:

- opracowanie Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest – Gmina już wykonała to zadanie;
- prowadzenie odpowiednich prac przygotowawczych i dokumentacyjnych koniecznych w celu realizacji zadań polegających np. na dofinansowaniu demontażu, unieszkodliwiania oraz transportu wyrobów azbestowych;
- prowadzenie działalności edukacyjno – szkoleniowej dotyczącej tematyki azbestu,
- działalność informacyjno – popularyzacyjna dotycząca bezpiecznego postępowania, jak również usuwania, wyrobów zawierających azbest z terenu gminy.

4. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

W niniejszym opracowaniu dokonano analizy oddziaływań na środowisko zarówno w oparciu o dane literaturowe, jak i wizje lokalne i analizy przeprowadzone bezpośrednio w terenie. Zgromadzone dane dotyczyły:

- właściwości azbestu,
- wpływu na zdrowie ludzi,
- wpływu na inne elementy środowiska,
- sposobów jego unieszkodliwiania,
- zobowiązujących przepisów w zakresie jego unieszkodliwiania, przewozu, składowania i oznaczania,

- zapisów wynikających z innych dokumentów strategicznych,

były następnie analizowane w kontekście lokalnych uwarunkowań i specyfiki przyrodniczej analizowanego terenu, tak aby możliwe było określenie realnego oddziaływania związanego z realizacją Programu.

Sporządzenie prognozy jest elementem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Programu, co wynika bezpośrednio z przepisów ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2008 Nr 199, poz. 1227 ze zm.). Strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko przeprowadza się w celu określenia w jaki sposób realizacja założeń Programu wpłynie na środowisko naturalne gminy.

Ze względu na swój charakter realizacja ta ma wywołać pozytywne skutki w zakresie:

- wyeliminowania odpadu niebezpiecznego ze środowiska;
- ochrony istniejących obszarów cennych przyrodniczo;
- podniesienia świadomości ekologicznej i środowiskowej mieszkańców.

Prognoza powstała również w oparciu o inne dokumenty, których treść wspomogła przygotowanie krytycznej oceny Programu:

- „Prognozie oddziaływania na środowisko dla „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”;
- „Prognozie oddziaływania na środowisko aktualizacji Programu ochrony środowiska Województwa łódzkiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015;

5. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROGRAMU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA

Przyjęte założenia Programu, określone w celach powinny być sukcesywnie wdrażane przez Samorząd Gminy oraz inne podmioty, wskazane w ww. dokumentach. Realizacja ta powinna przebiegać zgodnie z zaprezentowanym w Programie harmonogramem rzeczowo – czasowo – finansowym. Przedstawienie zakresu działań i zadań w postaci harmonogramu w przyszłości pozwala na przejrzystą weryfikację ich realizacji.

W Programie określono sposób monitorowania postępów wdrażania jego zapisów. Będzie on przeprowadzany w trzech terminach: w roku 2016, w roku 2023, w roku 2030 (ewaluacja on going) i w roku 2032. W ten sposób można określić w jakim stopniu udało się zrealizować zapisy Programu, ale również czy założenia te były słuszne i nie odbiegają od rzeczywistości.

System monitoringu oparto na wskaźnikach, dostosowanych do celów i pozwalających w łatwy sposób ocenić postępy wdrażania założeń Programu.

Przyjęte wskaźniki monitorowania i oceny Programu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka
I. WSKAŹNIKI ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZNEJ		
1.	Liczba wydawnictw, publikacji, kampanii edukacyjno – informacyjnych z zakresu usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest	ilość/opis

Lp.	Wskaźnik	Jednostka
2.	Ilość zgłoszeń mieszkańców gminy w sprawie niewłaściwego postępowania z azbestem	ilość/opis
3.	Szkolenia kadry administracyjnej jednostek samorządowych w zakresie problematyki azbestowej	ilość/opis
4.	Inicjatywy społeczności lokalnych w zakresie problematyki azbestowej	ilość/opis
5.	Interwencje podejmowania przez jednostki kontrolne (Nadzór budowlany, Inspekcja Ochrony Środowiska, Inspekcja Sanitarna)	ilość/opis
II. WSKAŹNIKI PRESJI ŚRODOWISKOWEJ ORAZ WSKAŹNIKI STANU ŚRODOWISKA ZWIĄZANE Z GOSPODARKĄ ODPADAMI		
1.	Ilość obiektów, urządzeń, instalacji z wyrobami zawierającymi azbest	szt.
2.	Stopień pilności w użytkowaniu wyrobów zawierających azbest: I II III	%
3.	Ilość obiektów, urządzeń, instalacji objętych zabezpieczeniem wyrobów	szt.
4.	Wskaźnik zabezpieczanych i usuwanych wyrobów	Mg, m ²
5.	Ilość odpadów azbestowych	Mg
6.	Ilość odpadów azbestowych składowanych na składowiskach	Mg

Źródło: Opracowano na podstawie Krajowego Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

6. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO.

Planowane działania nie będą powodować transgranicznego oddziaływania na środowisko. W przypadku międzynarodowego przemieszczania odpadów należy uzyskać zezwolenie Głównego Inspektora Środowiska.

7. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Gmina Tomaszów Mazowiecki położona jest w obrębie kredowej niecki łódzkiej, a dokładnie niecki tomaszowskiej. Na terenie gminy występują utwory jury, kredy (wschodnia i centralna część gminy) i czwartorzędu. Jura środkowa reprezentowana jest przez ił owce i muł owce z syderytami oraz piaski i piaszkowce drobnoziarniste. Utwory jury górnej (zajmujące 60% powierzchni podłoża podczwartorzędowego) są wykształcone jako wapienie, chelcedonity, mułowce, margle i wapienie margliste, ility i iłowce margliste. Utwory kredy dolnej w postaci ciemnoszarych i czarnych iłów oraz brązowych mułowców odślaniają się w wyrobisku przy cegielni w Wąwale. Na powierzchni terenu w licznych odsłonięciach naturalnych, łomach i kopalniach odkrywkowych w miejscowości Smardzewice występują utwory kredy dolnej w postaci białych lub szarych piaszkowców drobnoziarnistych i piasków kwarcytowych zawierających soczewki białego kaolitu. Czwartorzęd reprezentują gliny zwałowe i mułki oraz piaski i żwiry ozu występujące powszechnie na terenie całej gminy. Do osadów holocenijskich należą piaski, torfy i namuły rzeczne występujące w dolinach rzek i zagłębieniach bezodpływowych.

Największą przydatność rolniczą mają nielicznie występujące czarne ziemie oraz gleby brunatne wytworzone na glinach i piaskach. Gleby brunatne charakteryzują się dobrymi właściwościami chemicznymi i fizycznymi. Dużą przydatność rolniczą mają również gleby bielcowe wytworzone z różnych piasków, glin i utworów

pyłowych, charakteryzujące się dość niskim procentowym udziałem próchnicy w poziomie orno-próchnicznym. Na znacznym obszarze gminy występują gleby bielcowe i pseudobielcowe utworzone z luźnych piasków i żwirów, wymagające poprawy struktury warunków wodnych. Gleby najlepszych klas bonitacyjnych znajdują się w rejonie wsi: Komorów, Chorzęcin i Wiaderno. Gleby klas III-IV (pochodzenia organicznego) występują w kompleksach w północno-zachodniej części gminy oraz wyspowo w części wschodniej. Istotne znaczenie w udziale w powierzchni gminy posiadają tereny leśne (6524,4ha) - **44,14 %**.

Na terenie gminy występują 3 poziomy wodonośne: jurajski, kredowy i czwartorzędowy. Czwartorzędowe piętro wodonośne związane jest z występowaniem piasków i żwirów wodnolodowcowych, charakteryzuje się ono zmienną wydajnością i niewielką głębokością położenia zwierciadła wody - od 2,0 do 10,0 m p.p.t. (największe wydajności rzędu 90 m³/h notuje się w dolinie Pilicy). Dużymi wydajnościami charakteryzują się wodonośne utwory piaszczyste dolnej kredy - od 40 do 116 m³/h. Dolnokredowe i górnourajskie piętra wodonośne zaliczane są do kategorii Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) „Zbiornik Opoczna” i „Zbiornik Niecki Łódzkiej”. Ochrona wód podziemnych na terenie gminy wynika z istniejących i obowiązujących przepisów prawa rzeczowego. Na terenie gminy zlokalizowane są ujęcia wody w miejscowościach: Chorzęcin, Wąwał, Kolonia Zawada, Łazisko, Cekanów.

Pod względem hydrograficznym obszar gminy Tomaszów Mazowiecki znajduje się w zlewni rzeki Pilicy, która przyjmuje od zachodu dopływy: Wolbórki i Moszczanki, Czarnej i Piasecznicy oraz licznych bezimiennych strumieni od wschodu.

Pilica jest rzeka II rzędu. Wypływa ze źródeł krasowych, położonych we wschodniej części wyżyny Krakowsko Częstochowskiej. W górnym odcinku Pilica jest uregulowana, natomiast w środkowym i dolnym koryto rzeki jest naturalne. Początkowo rzeka płynie w kierunku wschodnim, następnie zmienia kierunek na północny i poprzez Nieckę Włoszczowską i Dolinę Sulejowską dopływa do Tomaszowa Mazowieckiego. Tam ponownie zmienia kierunek na północno wschodni, płynąc przez Dolinę Białobrzeską, Dolinę Dolnej Pilicy, po Dolinę Środkowej Wisły. W okolicy Miszewa uchodzi do Wisły. Na terenie gminy Pilica płynie od m. Tomaszów mazowiecki do Smardzewic pomiędzy sołectwami Wiaderno i Wąwał. Wolbórka wypływa ze źródeł w lasach, ok. 3 km na północny zachód od Tuszyń, koło trasy Łódź - Tuszyń. Początkowo Wolbórka płynie przez las, a następnie szeroką doliną wśród łąk. Na 15 kilometrów od źródeł, przejmuje płynącą od północy Miazgę. Od tego miejsca rzeka jest całkowicie uregulowana, a jej dolina - w pełni zmeliorowana. Wolbórka aż do ujścia płynie wśród leśnego i prawie bezdrzewnego krajobrazu. Urozmaicają go jedynie stare parki w Remieszewicach, Rzeczkowie i Lubiatowie. Rzeka tworzy szeroką, bagnistą dolinę w Wolborzu, przyjmując tutaj Moszczankę i kilka innych, mniejszych dopływów. Następnie Wolbórka płynie nadal szeroką, zmeliorowaną doliną, która zwęża się dopiero pod Tomaszowem Mazowieckim. Tutaj zachowała swoje aktualne koryto i nadbrzeżne zadrzewienia. Wolbórka wpływa do Pilicy nieco poniżej Tomaszowa Mazowieckiego.

Na terenie gminy Wolbórka płynie przez sołectwa Chorzęcin, Godaszewice, Kolonia Zawada, Zawada i Niebrów. Czarna wypływa w okolicach Łaznowa i kieruje się na południe przepływając przez miejscowości Buków a następnie mija wieś Olszowa odkąd nazywana jest Bieliną. W tym momencie zmienia również kierunek na południowo-wschodni i przepływa przez miejscowości: Wygoda, Bielina, Dębniak. Dalej

przepływa na zachodnich krańcach Tomaszowa Mazowieckiego i po przyjęciu swojego lewego dopływu Piasecznicy, już jako Czarna, płynie przez miasto Tomaszów Mazowiecki by wpaść do Wolbórki. Na terenie gminy Czarna płynie przez sołectwo Łazisko w kierunku południowej części sołectwa Komorów. Moszczanka wypływa w okolicach wsi Gołygów, po czym kieruje się na wschód. Przepływa między innymi przez miejscowości Moszczenica, Białkowice, Wolbórz i w okolicach wsi Godaszewice wpada do Wolbórki. Piasecznica wypływa w lasach położonych na południe od Koluszek i swój bieg kieruje na południe. Przepływa przez miejscowości: Eminów, Młynek, Szymanów, Ujazd, Sangrozd, Komorów. Wpada do Czarnej na zachodnich przedmieściach Tomaszowa Mazowieckiego. Na terenie gminy Piasecznica płynie przez sołectwa Zaborów i Komorów. Sieć rzeczna skoncentrowana jest po stronie wschodniej gminy Tomaszów Mazowiecki. W południowej części gminy znajduje się typowy nizinny zbiornik retencyjny – Zbiornik Sulejowski. Zbiornik bierze swój początek w okolicy Sulejowa, a kończy się na zaporze wodnej w Smardzewicach. Oprócz retencyjnej i energetycznej, pełni funkcje rekreacyjne. Zbiornik znajduje się w granicach Sulejowskiego Parku Krajobrazowego. Występowanie większości owadów lądowych wiąże się z obszarami zalesionymi. Szczególną uwagę zwracają motyle dzienne obrzeży lasów, łąk, polan śródleśnych. Pospolicie występują rusałki, pawik, pokrzywnik, ceik i admirał; rzadziej spotykane są rusałkę wierzbowca, rusałkę żałobnika, pazia królowej i pazia żałobnika. W lasach smardzewickich napotkać można jelonka rogasza - w Polsce objęty ochroną gatunek chrząszcza. Bory sosnowe, zagajniki zasiedlają gatunki ciepłolubne. Na silnie nasłonecznionych pagórkach można spotkać chroniony gatunek motyla - pazia żeglarza. Na terenach o podłożu wapiennym występują motyle z rodziny modraszaków. Ponadto z gatunków ciepłolubnych należy jeszcze wymienić występowanie dwu gatunków piewików krajowych – skoczka uszatego i piewika górskiego, rusałkę osetnika, bujanekę. Fauna rzek reprezentowana jest przez pospolite bezkręgowce: wrotki, jętki, chruściki, pijawki, widelnice, pluskwiaki różnoskrzydłe, mięczaki. Stwierdzono występowanie głowacza białołetwego, świnki, minoga strumieniowego i ukraińskiego, brzany, jelca, klenia, bolenia, piekielnicy, różanki, kozy, miętusa, węgorz. W wodach Zbiornika Sulejowskiego zamieszkują liczne gatunki ryb m.in. troć jeziorowa, leszcz, płoć, karp, ukleja, lin, węgorz, szczupak i okoń. Płazy reprezentowane są przez gatunki takie jak: żaba trawna, żaba wodna, ropucha szara - pospolite na terenie całego kraju. Gatunki gadów występujące w gminie to m.in. jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec, zaskroniec, a na terenach leśnych żmija zygzakowata. W lasach gminy występują duże parzystokopytne oraz drobne ssaki z rzędu owadożerne, gryzonie, drapieżniki. Występują między innymi: łoś, jeleń, sarna, jeź wschodni, kret, ryjówka aksamitna, ryjówka malutka, rzęsorek rzeczek, borowiec, nornica ruda, mysz leśna, mysz zaroślowa, wiewiórka ruda, lis, kuna, łasica, borsuk. Flora gminy wiąże się ze zbiorowiskami leśnymi. Rzadkie i chronione gatunki występują na terenach objętych ochroną. Teren gminy Tomaszów Mazowiecki znajduje się w zasięgu dwóch parków krajobrazowych utworzonych w celu ochrony szczególnych wartości przyrodniczych, krajobrazowych i historyczno-kulturowych środkowego odcinka rzeki Pilicy (i terenu wokół Zalewu Sulejowskiego): Spalski Park Krajobrazowy (część północno-wschodnia gminy) oraz Sulejowski Park Krajobrazowy (południowa część gminy). Na terenie gminy znajdują się 3 rezerваты przyrody: Jeleń, Twarda i Sługocice, pomniki przyrody i użytki ekologiczne a także parki podworskie we wsiach: Kwiatkówka, Cekanów, Wąwał, Wiaderno, Zaborów i Zawada.

SPALSKI PARK KRAJOBRAZOWY

Spalski Park Krajobrazowy utworzono w 1995 roku na obszarze gmin: Inowódz, Poświętne, Rzeczyca, Tomaszów Mazowiecki (miasto i gmina), Czerniewice, Lubochnia, Opoczno, Sławno i Drzewica. Powierzchnia Spalskiego Parku Krajobrazowego wynosi 13 110 ha, zaś otuliny - 24 134 ha. Park położony jest w środkowej części dorzecza Pilicy poniżej Tomaszowa Mazowieckiego. Leży on na granicy prowincji: Niżu Środkowoeuropejskiego i Wyżyn Polskich. Położenie na styku nizin i wyżyn znajduje odzwierciedlenie w warunkach przyrodniczych: o przyrodzie Parku decydują rozległe kompleksy leśne dawnej Puszczy Pilickiej oraz przełomowy odcinek doliny Pilicy pod Inowódzem z wychodniami skał jurajskich oraz charakterystyczna, nizinna część doliny Pilicy z szerokimi terasami, starorzeczami i wyspami. Lasy zajmują 65% powierzchni Parku. Lasy są naturalną ostoją, gdzie zachowały się siedliska posiadające znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej w Unii Europejskiej. Występują tu stare lasy dębowe na siedliskach grądu subkontynentalnego i dąbrowy świetlistej, typowe płaty łęgów i borów. Ważną rolę biocenotyczną pełnią również zbiorowiska nieleśne, do których należą m.in. łąki trzęślicowe, rajgrasowe i podmokłe; torfowiska wysokie, przejściowe i niskie oraz roślinność wodna. Krajobraz SPK uzupełniają murawy sztolichowe i suche wrzosowiska z mącznicą lekarską, zarośla jałowcowe oraz bogate florystycznie murawy kserotermiczne, przypominające roślinność stepową. Liczbę gatunków roślin naczyniowych szacuje się na ponad 800; wśród nich znajduje się ponad 30 gatunków chronionych i 50 rzadkich bądź zagrożonych regionalnie. We florze na uwagę zasługują gatunki górskie: m.in. żywiec dziewięciolistny, wroniec widlasty, trzcinnik owłosiony oraz jodła pospolita występująca tu na granicy zasięgu.

W parku występuje bogata w gatunki i różnorodna fauna. W grupie owadów do najbardziej interesujących gatunków należą: chrząszcz - pachnica dębowa oraz motyle - paź żeglarz I pokłonnik osinieć. Stwierdzono tu występowanie 33 gatunków ryb. Płazy i gady reprezentowane są przez 16 gatunków. Dotychczas na obszarze SPK stwierdzono występowanie ponad 200 gatunków ptaków, w tym 150 wyprowadzających tutaj lęgi. Do rzadko spotykanych należą: zimorodek, derkacz, kraska, bocian czarny, trzmielojad, orzechówka i srokoz. Dawniej częsty cietrzew jest na granicy wymarcia. Interesującą grupą ssaków są nietoperze; w Konewce, w starych bunkrach istnieje jedno z największych zimowisk nietoperzy w Polsce. Nad Pilicą i jej dopływami dość powszechnie spotykane są bobry i wydry. W uroczysku Książ k. Smardzewic znajduje się istniejący od 1934 r. Ośrodek Hodowli Żubrów im. Prezydenta Ignacego Mościckiego. Na terenie parku i jego otuliny utworzono dotychczas 5 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 497 ha. Są to: Konewka, Żądłowice, Spała, Sługocice i Jeleń. Szereg obiektów objęto indywidualną formą ochrony tworząc m.in. 23 użytki ekologiczne i 134 pomniki przyrody. Aktualnie projektuje się utworzenie kilku nowych rezerwatów - w dolinach śródeśnych strumieni: Gaci, Studzianki i Ceteńki. Na terenie Spalskiego PK wyznaczono obszary europejskiego systemu NATURA 2000. Są to: istniejący już obszar specjalnej ochrony ptaków (OSOP) - Dolina Pilicy oraz projektowane specjalne obszary ochrony siedlisk (SOOS), do których zaproponowano ten sam fragment Doliny (dolnej) Pilicy i Lasy Spalskie.

SULEJOWSKI PARK KRAJOBRAZOWY

Sulejowski Park Krajobrazowy został utworzony w 1994 roku na obszarze gmin: Sulejów (gmina i miasto), Ręczno, Aleksandrów, Mniszków, Wolbórz, Tomaszów Mazowiecki (gmina i miasto), Rozprza, Piotrków

Trybunalski, Łęki Szlacheckie, Przedbórz i Sławno. Powierzchnia parku wynosi 17 444 ha, a otuliny - 38 927 ha. Połowę powierzchni Sulejowskiego Parku Krajobrazowego zajmują lasy, natomiast wody (łącznie ze Zbiornikiem Sulejowskim) - niespełna 5%. Na terenie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego istnieje 11 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 624 ha. Walory Sulejowskiego PK tworzą przede wszystkim: naturalny krajobraz rzeczny, zwłaszcza środkowego odcinka Pilicy między Przedborzem i Sulejowem (proponowanego do włączenia do europejskiej sieci obszarów chronionych Natura 2000), „delty” Luciąży, Czarnej Malenieckiej, śródleśnych strumieni, np. Strugi Młynki (ostoi bobra). Obiekty przyrody nieożywionej, a wśród nich m.in. Bąkowa Góra (na pograniczu Nizin Środkowopolskich i Wyżyny Małopolskiej), wysokie krawędzie doliny Pilicy (np. w Barkowicach i Sulejowie) oraz najcenniejszy w Polsce środkowej rezerwat krajobrazowo-wodny - Niebieskie Źródła. Lasy - stanowiące pozostałość Puszczy Pilickiej z fragmentami przyrody naturalnej, chronionej m.in. w rezerwach przyrody. Niespełna 10% powierzchni wszystkich lasów SPK posiada charakter zbliżony do naturalnego, natomiast krajobraz lasów puszczańskich prezentuje jedynie 5 fragmentów lasu o łącznej powierzchni zaledwie 170 ha. Cechy reliktywne puszczańskich lasów, liczących nawet 250 lat prezentują następujące obiekty: Lubiaszów (las dębowy, jodłowy i olszowy), Gaik (las dębowy), Kaleń (las dębowy), Błogie (las dębowo-sosnowy i jodłowy) oraz Jaksonek (dąbrowa). Na terenie SPK stwierdzono dotychczas 17 zespołów leśnych i zaroślowych oraz szereg zbiorowisk zastępczych. Bardzo charakterystyczne na tym terenie są lasy higrofilne, zwłaszcza łągi jesionowo-olszowe i wierzbowe, wikliny nadrzeczne i olsy. Mezofilne lasy mieszane to przede wszystkim rozpowszechnione w Puszczy Pilickiej grądy. Do grupy lasów mieszanych należy także dąbrowa świetlista, reprezentująca zanikający typ lasu. Pospolitym zespołem jest bór mieszany sosnowo-dębowy; rzadko spotykanym - natomiast wyżynny bór mieszany jodłowy. Bory sosnowe reprezentowane są przez zespoły: boru chrobotkowego, suboceanicznego boru świeżego, boru wilgotnego i boru bagiennego. Roślinność nieleśna charakteryzująca się bogactwem florystycznym i różnorodnością fitocenotyczną. Na terenie SPK stwierdzono 70 zbiorowisk mokradłowych i łąkowych oraz kilka zbiorowisk muraw napiaskowych i kserotermicznych. Obszary znacznie przekształcone charakteryzują się rozwojem roślinności synantropijnej. Na terenie SPK stwierdzono dotychczas prawie 1 000 gatunków roślin naczyniowych, a wśród nich m.in. takie osobliwości florystyczne jak: storczyki (12 gatunków), widłaki (4 gatunki), długosz królewski, zimozioł północny, koniczynę łubinową i kokoryczkę okółkową. Wśród licznie reprezentowanych, różnych grup świata zwierząt na szczególną uwagę zasługuje entomofauna i ornitofauna. Same tylko motyle reprezentowane są przez około 30 gatunków. Na obszarze SPK zaobserwowano około 200 gatunków ptaków; prawie 150 gatunków odbywa tu lęgi. Znalazły tutaj ostoję: bocian czarny, jarząbek, muchołówki, liczne grupy ptaków drapieżnych (myszołów zwyczajny, kobuz, pustułka, błotniak stawowy i inne) oraz gatunków wodno-błotnych (sieweczka rzeczna, bąk, zimorodek, remiz i inne). Na terenie SPK istnieje 11 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 624 ha. Od lat projektuje się utworzenie 5 rezerwatów o łącznej powierzchni około 140 ha. Najliczniej są reprezentowane rezerваты leśne: Lubiaszów, Meszcze, Twarda, Gaik, Błogie, Wielkopole, Jawora oraz projektowane: Kaleń, Prucheńsko i Łęgi nad Pilicą. Rezerваты florystyczne to: Las Jabłoniowy i Jaksonek oraz projektowany -Bory nad Pilicą. Pozostałe obiekty reprezentują 3 różne typy rezerwatów: krajobrazowy -Niebieskie Źródła, torfowiskowy - Czarny Ług i wodny - Struga Młynki (projektowany).

REZERWAT JELEŃ

Leśny o pow. 48,97 ha. Przedmiotem ochrony jest fragment naturalnych wielogatunkowych drzewostanów z udziałem jodły na jej północnej granicy zasięgu w Puszczy Pilickiej. Na tym obszarze można obserwować prawdziwie puszczański krajobraz borów sosnowych i świerkowo-sosnowych, olsy i grądy. Wśród leśnych zespołów roślinnych występują podmokłe łąki turzycowe i śródleśne oczka wodne. W skład rezerwatu wchodzi głównie drzewostany około osiemdziesięcioletnie, jedynie w północno-wschodniej części rezerwatu występują powierzchnie z dwustuletnimi dębami i stuletnimi sosnami. Obwody najgrubszych dębów przekraczają cztery metry. Mimo niedużej powierzchni rezerwatu roślinność zielna na jego obszarze jest zróżnicowana. Flora rezerwatu obejmuje 2 gatunki porostów, 40 gatunków mszaków oraz 177 gatunków roślin naczyniowych. Wśród nich znajdują się rośliny chronione takie jak: kruszczyk szerokolistny, widłak jałowcowaty, czy wawrzynek wiczetyko.

REZERWAT TWARDA

Leśny o powierzchni 22,79 ha. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych fragmentu wielogatunkowych obszarów ze znacznym udziałem jodły na północnej granicy zasięgu jodły w Puszczy Pilickiej. Większa część starodrzewu jodłowego, rosnąca na tym terenie została wycięta przed utworzeniem rezerwatu. Obecnie jodła odnawia się w stopniu zadowalającym i występuje we wszystkich piętrach drzewostanu, czemu sprzyja właściwa realizacja zadań ochrony rezerwatowej. We florze runa na uwagę zasługuje miodownik melisowaty, lilia złotogłów, widłak jałowcowaty i goździsty.

REZERWAT SŁUGOCICE

florystyczny o pow. 8,89 ha. Rezerwat został utworzony w celu ochrony płatu grądu wysokiego ze stanowiskiem żywca dziewięciolistnego, gatunku górskiego na stanowisku poza granicą zasięgu. Gatunek ten posiada bardzo wąskie spektrum ekologiczne. Dobrze rozwija się w bogatych i wilgotnych fitocenozach grądowych, lecz niewielka zmiana warunków świetlnych, wilgotnościowych i konkurencji między gatunkami może doprowadzić do zaniku tego stanowiska. Stanowiska żywca w rezerwacie Sługocice jest stanowiskiem wyspowym, co oznacza, że jeżeli gatunek ten zaniknie w tym miejscu, to nawet w momencie ponownej zmiany warunków ekologicznych na korzystne, nie będzie w pobliżu bazy nasiennej, z której będzie mógł się odrodzić.

Pomniki przyrody w gminie Tomaszów Mazowiecki

Lokalizacja	Pomnik przyrody
Wąwał	lipa srebrzysta
Kolonia Zawada	dąb szypułkowy
	aleja kasztanowca białego 9 sztuk

Gmina Tomaszów Mazowiecki ze względu na monitoring jakości powietrza – zanieczyszczeń, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, pyłu zawieszonego PM10, tlenku węgla, benzenu, przyporządkowana została do strefy piotrkowsko - radomszczańskiej, która pod względem klasyfikacji stref należy do strefy C (ze względu na ponadnormatywne stężenia pyłu PM10); ze względu na monitoring – zanieczyszczeń ozonem przyporządkowana została do strefy łódzkiej, która pod względem klasyfikacji stref należy do strefy C;

monitoringu wód rzeka Pilica w punktach pomiarowych Smardzewice i Tomaszów Mazowiecki zakwalifikowana została do III klasy jakości ; wg badań wody podziemne zakwalifikowano do III klasy jakości; nie prowadzono badań stanu klimatu akustycznego oraz promieniowania pól elektromagnetycznych.

Rzeka	Punkt kontrolno - pomiarowy	Klasa jakości
Pilica	Smardzewice	III
Wolbórka	Tomaszów Mazowiecki	IV
Moszczanka	Godaszewice	V
Czarna	Tomaszów Mazowiecki	IV
Piasecznica	Ujazd	IV

badania wód podziemnych (studnie m.: Smardzewice, Wąwał) zakwalifikowano do II klasy jakości; nie prowadzono badań gleb, stanu klimatu akustycznego oraz promieniowania pól elektromagnetycznych.

Na terenie objętym prognozą oddziaływania na środowisko dla dokumentu Programu usuwania odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Tomaszów Mazowiecki występują obszary objęte ochroną w ramach sieci NATURA 2000 – specjalne obszary ochrony siedlisk:

- Lasy Spalskie PLH 100003
- Lasy Smardzewickie PLH 100024
- Łąki Ciebłowickie PLH 100035

Skutki braku realizacji założeń Planu:

- niewłaściwe postępowanie z odpadami przez mieszkańców,
- zagrożenie dla zdrowia i życia mieszkańców,
- brak wyeliminowania wyrobów zawierających azbest,
- brak eliminowania czynników stwarzających ryzyko uwolnienia pyłów azbestowych do powietrza, tj.:
 - nieumyślne, nieświadome uszkodzanie mechaniczne wspomnianych wyrobów podczas adaptacji, remontów i modernizacji (np. okablowanie, usuwanie ścianek działowych, usuwanie pokryć dachowych itp.);
 - usuwanie lub próby zabezpieczenia, tych wyrobów, zwłaszcza w sposób niewłaściwy;
 - niewłaściwa eksploatacja wyrobów lub zmiana sposobu eksploatacji wyrobów, powodująca ich drgania, tarcie (szczególnie zagrożone destrukcją są wyroby w obiektach o konstrukcji niesztynnej), vibracje przenoszone na wyroby z azbestem, pochodzące od: pracy maszyn, wind, także niekorzystne dla budynku sąsiedztwo dróg obciążonych ciężkim transportem, transport szynowy, metro itp.;
 - poddanie wyrobów z azbestem silnym ruchom powietrza, wywołanym pracą maszyn(np. wentylatory, odkurzacze);
 - uszkodzenia eksploatacyjne wyrobów zawierających azbest , starzenie się ich oraz zły stan techniczny, w tym uszkodzenia mechaniczne, spękania powierzchni, wyszczerbienie krawędzi, korozja chemiczna, biologiczna, termiczna, wilgotnościowa powodują zmiany (osłabienie) spoiwa wyrobów, co objawia się np. obecnością wykwitów, złuszczeń wyrobów, śladami drobnego pyłu na podłodze w miejscu zastosowania wyrobów (z widocznymi fragmentami uszkodzonych wyrobów, a nawet masywnych wiązek włókien azbestu).

Wpływ braku realizacji założeń planu na środowisko przyrodnicze i ludzi:

- wzrost emisji zanieczyszczeń do powietrza (w tym dioksan, włókien azbestowych),
- wzrost zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi.

8. DIAGNOZA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Generalnie znaczące oddziaływania pozytywne dotyczą obszaru całej gminy, stąd diagnoza stanu środowiska obszarów przez nie objętych, również zawiera się we: wnioskach monitoringu stanu środowiska, w którego zakresie badano: powietrze, opady atmosferyczne, wody powierzchniowe i podziemne (rozdział 5).

9. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTNIEJĄCYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH

Najistotniejsze problemy dla środowiska wynikające z obecnością wyrobów zawierających azbest:

- niedostateczny stopień inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest oraz niedostateczna ilość przeprowadzonych pierwszych kontroli stanu obiektów i urządzeń budowlanych przez większość osób fizycznych i prawnych, będących właścicielami, zarządcami lub użytkownikami miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest; niedostateczna ilość dokonanych ocen z pierwszej kontroli powodowała zaniechanie dalszych kontroli okresowych oraz sporządzenia ocen stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest;
- niepełne informacje o ilości usuniętych wyrobach zawierających azbest;
- nieprzestrzeganie przepisów zawartych w aktach prawnych dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest;
- brak całkowitej eliminacji narażenia środowiska na azbest, narażenie takie powstaje na skutek emisji do powietrza włókien azbestu z uszkodzonych wyrobów zawierających azbest oraz ich odpadów, a także na skutek niewłaściwie prowadzonych procesów eksploatacji i usuwania tych wyrobów;
- poważne zanieczyszczenie środowiska naturalnego powstaje również na skutek emisji azbestu z tzw. „dzikich” wysypisk odpadów – głównie w lasach.

10. IDENTYFIKACJA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM LUB KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWANIA DOKUMENTU

Wszystkie cele, zawarte w Programie są spójne z dokumentami wyższego szczebla dotyczącymi problematyki azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, co zostało wykazane w Rozdziale 3 niniejszej Prognozy. Przy opracowywaniu celów Programu wzięto pod uwagę wszystkie wymagania związane z tematyką azbestu zawarte w aktach prawnych obowiązujących na terenie kraju (dyrektywach, ustawach, rozporządzeniach), dokumentach strategicznych krajowych i regionalnych oraz wytycznych. Nadrzędna kwestia przy opracowywaniu dokumentu było dopasowanie założeń realizacji Programu do terminu usunięcia wyrobów

zawierających azbest z terenu gminy i warunków lokalnych panujących w gminie Tomaszów Mazowiecki. Jako jeden z najważniejszych celów krótkookresowych wskazano „Organizację akcji odbioru odpadów azbestowych w postaci zdemontowanych, niszczących płyt falistych z posesji osób fizycznych na składowisko oraz likwidacja "dzikich wysypisk" azbestu z uwagi na fakt, iż jest to jeden z ważniejszych problemów gminy.

11. PRZEWIDYWANIE ODDZIAŁYWANIA SKUTKÓW REALIZACJI PROGRAMU NA ŚRODOWISKO WRAZ Z OCENĄ ZNACZNOŚCI

W rozdziale tym omówiono oddziaływanie realizacji założeń Programu na poszczególne komponenty środowiska w gminie Tomaszów Mazowiecki.

11.1. Oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000

Usunięcie odpadów azbestowych z terenu gminy Tomaszów Mazowiecki znajdujących się w najbliższej odległości od obszarów Natura 2000 przyniesie pozytywny efekt ekologiczny na stan środowiska oraz cenne siedliska przyrodnicze. Usuwanie wyrobów zawierających azbest nie będzie powodować negatywnych efektów na obszary Natura 2000, ponieważ będzie prowadzone zgodnie z przyjętymi zasadami ostrożności przy demontażu i składowaniu. Azbest z terenu gminy Tomaszów Mazowiecki będzie unieszkodliwiany na składowisku odpadów azbestowych.

11.2. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Realizacja założeń Programu będzie miała dość ograniczone oddziaływanie na różnorodność biologiczną. Podkreślenia wymaga również fakt, że działania związane z realizacją postanowień Programu dotyczą terenów zabudowanych (a w zasadzie głównie budynków i terenów zabudowy zagrodowej) w odniesieniu, do których trudno mówić o bioróżnorodności. Pewne oddziaływania wystąpić mogą w odniesieniu do gatunków zwierząt jednak, z uwagi na zakres działań koniecznych do podjęcia oraz założone działania minimalizujące, nie można rozpatrywać ich w kontekście wpływu na bioróżnorodność, a jedynie w kontekście oddziaływania na gatunki chronione. Można dopatrywać się pośrednich krótkotrwałych oddziaływań związanych z emisją zanieczyszczeń do powietrza i emisją hałasu pochodzących od samochodów wykorzystywanych do transportu azbestu. Jednak oddziaływanie takie ma pomijalną wielkość. Pozytywne oddziaływanie związane będzie z ograniczeniem ryzyka powstawania „dzikich” składowisk odpadów.

11.3. Oddziaływanie na ludzi

Realizacja założonych postanowień może powodować dvojakie oddziaływanie na zdrowie i życie ludzi w zależności od analizowanej grupy narażenia. Biorąc pod uwagę zdrowie ludzi mieszkających, pracujących lub też wykorzystujących do innych celów obiekty, w których znajdują się materiały zawierające azbest, to wpływ realizacji Programu ocenić należy zdecydowanie pozytywnie. Przeprowadzona inwentaryzacja wykazała, że zdecydowana większość wyrobów zawierających azbest wykorzystywanych w budynkach wymaga natychmiastowego usunięcia. W momencie prowadzenia prac związanych z usuwaniem azbestu z poszczególnych obiektów, zagrożenie dla okolicznych mieszkańców może wzrastać, jednak z uwagi na krótkotrwałość występowania narażenia oraz fakt, że przy prowadzeniu prac będą zachowane odpowiednie standardy w zakresie minimalizacji negatywnego oddziaływania (wymagane odpowiednimi przepisami)

oddziaływanie takie ma charakter krótkotrwały i odwracalny. Biorąc pod uwagę grupę osób, która zajmuje się przeprowadzaniem prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, stwierdzić należy zwiększenie ryzyka związanego z możliwością wystąpienia negatywnych oddziaływań związanych z narażeniem na kontakt z wyrobami zawierającymi azbest. Należy jednak podkreślić, że zgodnie z obowiązującymi przepisami działalność w takim zakresie prowadzić mogą jedynie wykwalifikowane firmy.

Firmy te zatrudniają personel, który nie tylko wyposażony jest w odpowiednie środki ochrony osobistej, ale również świadomy jest zagrożeń związanych z prowadzonymi pracami (wysoka świadomość zagrożenia). W ramach prowadzenia prac zgodnie z obowiązującymi przepisami stosowany jest szereg środków minimalizujących wystąpienie negatywnego oddziaływania (zarówno w odniesieniu do pracowników jak i osób zewnętrznych). Program spowoduje zauważalną, wyraźną poprawę ekologicznych warunków życia ludzi w gminie.

11.4. Oddziaływanie na zwierzęta

Realizacja Programu może wywołać pewne skutki w odniesieniu do zwierząt dziko żyjących w odniesieniu do gatunków (często rzadkich i chronionych), które dostosowały się do życia w środowisku antropogenicznym i wykorzystują budynki jako miejsca rozrodu bądź odpoczynku. Dotyczy to w szczególności ptaków, które zakładają gniazda w obrębie budynków (np. jaskółki), jak i nietoperzy, które bardzo często wykorzystują nieużytkowane części obiektów budowlanych jako miejsce odpoczynku. Realizacja w takich obiektach prac związanych z usuwaniem azbestu powodować może niszczenie lęgów lub też prowadzić do porzucenia lęgów przez rodziców. Dodatkowo przeprowadzone prace remontowe mogą uniemożliwić dalsze wykorzystywanie obiektów przez występujące tam wcześniej gatunki. Nieodpowiednio prowadzone prace modernizacyjne mogą nie tylko powodować niszczenie chronionych gatunków zwierząt, ich lęgów lub miejsc gniazdowania, ale również przeprowadzone prace modernizacyjne mogą uniemożliwić im późniejsze wykorzystywanie tych obiektów jako miejsc gniazdowania lub też miejsc odpoczynku.

Przy zastosowaniu środków, o których mowa w rozdziale 12 niniejszej Prognozy oddziaływanie to będzie miało charakter nieznaczący. Spodziewać się także należy, że analogicznie jak w przypadku pozytywnego oddziaływania na człowieka, realizacja Programu spowoduje pozytywne oddziaływanie na zdrowie zwierząt, które żyją w rejonie obiektów, w których wykorzystywany jest azbest, gdyż zlikwidowane zostanie możliwe źródło narażenia.

11.5. Oddziaływanie na rośliny

Analogicznie jak w przypadku wpływu na obszary Natura 2000 i bioróżnorodność (opisany wpływ na bioróżnorodność) Ocenić można, że realizacja Programu nie będzie powodowała negatywnych oddziaływań na rośliny. Za pozytywne oddziaływanie należy uznać likwidację "dzikich wysypisk" odpadów azbestowych.

11.6. Oddziaływanie na jakość wody

Realizacja postanowień Programu nie będzie powodowała negatywnych oddziaływań na jakość wód zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych w odniesieniu do oddziaływań jakie obecnie występują w tym zakresie. Wszelkie prace związane z usuwaniem azbestu będą wykonywane w odpowiednim reżimie technologicznym i z uwzględnieniem obowiązującego prawa. Dlatego też oceniono, że prace te nie będą wpływały negatywnie na wody powierzchniowe i podziemne, dobrze izolowane od powierzchni terenu.

11.7. Oddziaływanie na jakość powietrza

Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne postanowień zawartych w analizowanym Programie można rozpatrywać w dwóch aspektach:

1. oddziaływania związanego z usuwaniem azbestu z budynków, w których jest stosowany, polegającego na zwiększeniu stężenia włókien azbestu w powietrzu,
2. oddziaływania pośredniego związanego z emisją zanieczyszczeń do powietrza wywołanych transportem usuniętych materiałów na składowisko. W zakresie analizy oddziaływania w pierwszym aspekcie należy stwierdzić, że może wystąpić takie oddziaływanie o charakterze krótkotrwałym i lokalnym. Przy uwzględnieniu odpowiedniego reżimu robot oddziaływanie to będzie skutecznie ograniczone do terenu objętego pracami. Jedynym potencjalnym negatywnym oddziaływaniem związanym z realizacją Programu może być pośrednie oddziaływanie związane z transportem usuniętych z budynków wyrobów na składowisko odpadów. Prace nie będą prowadzone jednocześnie na wszystkich obiektach. Oddziaływanie w tym zakresie nie będzie miało charakteru znaczącego, ponieważ biorąc pod uwagę wieloletni okres czasu, w którym te prace będą wykonywane, wzrost natężenia ruchu wywołany realizacją postanowień Programu będzie pomijalny.

11.8. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi

Realizacja zapisów analizowanego dokumentu będzie miała nieznaczne pozytywne oddziaływanie na powierzchnie ziemi z uwagi na likwidację „dzikich wysypisk” odpadów azbestowych, zalegających w postaci niezabezpieczonej na posesjach, okolicznych polach i terenach leśnych.

11.9. Oddziaływanie na krajobraz

Realizacja przedmiotowego dokumentu nie będzie w sposób bezpośredni wpływała na krajobraz. Pozytywne efekty jego wdrożenia będą wpływały natomiast na krajobraz w sposób pośredni. Usuwanie wyrobów zawierających azbest wymuszać będzie również przeprowadzanie innych prac remontowych na budynkach (elewacji, termomodernizacji, prac dekarских) przez co poprawione zostaną ich walory estetyczne, co pozytywnie wpłynie na krajobraz i estetykę Gminy Tomaszów Mazowiecki. Wpływ pozytywny zaobserwować będzie można po likwidacji „dzikich wysypisk”.

11.10. Oddziaływanie na klimat

Realizacja postanowień analizowanego dokumentu nie będzie powodowała oddziaływania na klimat. Co prawda skutkiem jego realizacji może być zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery w wyniku prac demontażowych jednak efekt ten w pewien sposób będzie niwelowany przez dodatkową emisję zanieczyszczeń do powietrza z pojazdów transportujących azbest na składowiska.

11.11. Oddziaływanie na zasoby naturalne

W ujęciu bezpośrednim realizacja postanowień Programu nie będzie miała wpływu na zasoby naturalne. Pewne niewielkie oddziaływania na zasoby naturalne związane mogą być jednak z koniecznością pozyskania dodatkowych materiałów niezbędnych do przeprowadzenia prac remontowych oraz wytworzenia materiałów, które mogą być niezbędne do zastąpienia usuniętych wyrobów zawierających azbest. Będą to jednak oddziaływania bez znaczenia w kontekście wykorzystywania zasobów naturalnych na inne cele. Pogląd taki potwierdzają także zapisy Prognozy oddziaływania na środowisko dla „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu

na lata 2009-2032”, gdzie także dla programu obejmującego cały kraj nie stwierdzono możliwości wystąpienia takiego oddziaływania.

11.12. Oddziaływanie na zabytki

Wyniki przeprowadzonej w ramach realizacji Programu inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest wykazały, że wyroby azbestowe mogą być także wykorzystywane w obiektach zabytkowych jako pozostałości po prowadzonych pracach remontowych w okresie ostatnich kilkudziesięciu lat. W takim ujęciu, efekty realizacji Programu należy ocenić zdecydowanie pozytywnie, gdyż dzięki jego realizacji możliwe będzie zastosowanie pierwotnie używanych materiałów (lub ich zamienników), dzięki czemu obiekty te odzyskają swój pierwotny charakter.

11.13. Oddziaływanie na dobra materialne

Realizacja postanowień dokumentu w odniesieniu do oddziaływań na dobra materialne będzie dwojakiego rodzaju. Z jednej strony, konieczne będzie poniesienie pewnych kosztów na usunięcie azbestu oraz zastąpienie go innym materiałem, co powodować może znaczne obciążenia budżetu (szczególnie w odniesieniu do osób prywatnych). W Programie określono sposoby uzyskania środków na usunięcie azbestu. Należy jednak pamiętać, że środki te obejmują proces usunięcia, transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest, a także konieczność poniesienia przez właściciela kosztów zastosowania nowych materiałów (izolacyjnych, dachowych). Z drugiej strony, przeprowadzone prace modernizacyjno-remontowe pozwolą nie tylko zwiększyć walory krajobrazowe przestrzeni wokół modernizowanych obiektów, ale również zwiększyć ich wartość. W efekcie może to powodować uzyskiwanie dodatkowych dochodów przez właścicieli obiektów (oprócz oczywistych zysków przy sprzedaży nieruchomości), np. na skutek intensyfikacji turystyki. W przypadku przeprowadzania prac termomodernizacyjnych (polegających na wymianie materiału izolującego) możliwe będzie uzyskanie dodatkowych korzyści wynikających z późniejszych oszczędności związanych z mniejszym zużyciem energii niezbędnej do ogrzewania zmodernizowanego budynku. Korzyści takie dotyczyć będą najprawdopodobniej także prac związanych z wymianą pokryć dachowych, gdyż przy prowadzeniu tak poważnego remontu z reguły wymieniane są materiały izolacyjne, co ograniczać będzie straty energii przy ogrzewaniu budynku.

11.14. Oddziaływanie z uwzględnieniem zależności między elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy

Realizacja przedmiotowego Programu może powodować następujące powiązane oddziaływania:

1. Prace polegające na usuwaniu azbestu pociągać będą za sobą z reguły konieczność przeprowadzenia prac remontowych innych części budynku (elewacji, termoizolacji), co powodować będzie poprawę walorów krajobrazowych, wzrost wartości nieruchomości, zmniejszenie ilości zużywanego paliwa do ogrzewania budynków, ale także potencjalnie negatywny wpływ na gatunki zwierząt wykorzystujących dane obiekty jako miejsce lęgu, odpoczynku bądź gniazdowania.
2. Usunięcie wyrobów zawierających azbest pozytywnie wpłynie na zdrowie ludzi i stan środowiska w gminie. Jednak konieczność unieszkodliwienia usuniętego azbestu spowoduje zwiększenie emisji zanieczyszczeń do powietrza z pojazdów transportujących usunięty azbest.

12. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W zdecydowanej większości przypadków, środki minimalizujące, jakie należy zastosować, aby ograniczyć negatywne oddziaływanie związane z realizacją przedmiotowego dokumentu wynikają wprost z przepisów prawa.

1. W trakcie prowadzenia prac związanych z usuwaniem azbestu – w kontekście zagrożenia dla pracowników i osób trzecich wykonawca obowiązany jest do:

- a) izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska;
- b) ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m, przy zastosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska;
- c) umieszczenia w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych o treści: "Uwaga! Zagrożenie azbestem";
- d) zastosowania odpowiednich środków technicznych ograniczających do minimum emisje azbestu do środowiska;
- e) zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest;
- f) codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metoda czyszczenia na mokro;
- g) izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac;
- h) stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu (komora dekontaminacyjna), przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń;
- i) zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac;
- j) prowadzenia prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest w sposób uniemożliwiający emisje azbestu do środowiska oraz powodujący zminimalizowanie pylenia poprzez:
 - nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed demontażem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy;
 - demontaż całych płyt bez jakiegokolwiek uszkodzenia,
 - odpajanie materiałów związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych,
 - prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza w przypadku stwierdzenia występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w środowisku pracy, w miejscach prowadzonych prac,
- k) przestrzegania szczególnych zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, określonych dla prac przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

2. Po dokonaniu demontażu wymagane jest:

- a) bieżące zabezpieczanie zdemontowanych wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz ich magazynowanie na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu.
- b) odpowiednie oznakowanie odpadów zawierających azbest.

3. W transporcie odpadów azbestowych wymagane jest:

- a) szczelne opakowanie odpadów azbestowych w folie polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm (dla wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1.000 kg/m³);
- b) zestalenie przy użyciu cementu, a następnie po utwardzeniu szczelne opakowanie w folie polietylenowa o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm odpadów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³, szczelne opakowanie odpadów pozostających w kontakcie z azbestem i zakwalifikowanych jako odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczenie w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelne zamknięcie,
- c) utrzymywanie w stanie wilgotnym odpadów zawierających azbest w trakcie ich przygotowywania do transportu;
- d) magazynowanie przygotowanych do transportu opakowań w osobnych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych
- e) oczyszczenie pojazdu przed załadowaniem przygotowanych odpadów zawierających azbest z elementów umożliwiających uszkodzenie opakowań w trakcie transportu;
- f) umocowanie ładunku odpadów zawierających azbest tak, aby w trakcie transportu nie był on narażony na wstrząsy, przewracanie lub wypadnięcie z pojazdu.

4. W trakcie prowadzenia prac związanych z usuwaniem azbestu – w kontekście negatywnego oddziaływania na gatunki chronione (ustawa z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

- a) Przed rozpoczęciem prac należy przeprowadzić rozpoznanie, czy w rejonie prowadzenia prac (także w strefie bezpośredniego oddziaływania) występują gatunki chronione;
- b) W przypadku stwierdzenia występowania takich gatunków konieczne jest uzyskanie właściwego zezwolenia od organu ochrony środowiska, określającego terminy i warunki wykonywania prac remontowo-budowlanych.
- c) Prace powinny być tak prowadzone, aby unikać płoszenia, zabijania, niszczenia siedlisk, gniazd i jaj, przenoszenia w inne miejsce;
- d) O ile jest to możliwe, po przeprowadzeniu prac remontowych w obiektach, w których wcześniej gniazdowały ptaki należy umożliwić im dalsze gniazdowanie. Jeżeli nie będzie możliwe naturalne wykorzystanie szpar i szczelin należy dążyć do zapewnienia odpowiednich miejsc zastępczych, (np. budek lęgowych) w rejonie remontowanego budynku tak, aby skompensować utracone miejsca siedliskowe dla danych gatunków.
- e) Dostosowywanie terminów i sposobów wykonywania prac demontażowych do okresów lęgu, rozrodu lub hibernacji.

Wszystkie gatunki ptaków, które często wykorzystują budynki jako miejsca swego gniazdowania, a także wszystkie występujące w Polsce nietoperze, objęte są ochroną na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2011 r., Nr 237, poz. 1419) Oznacza to, że na podstawie § 7, obowiązują w stosunku do nich następujące zakazy, które mogą

mieć zastosowanie przy prowadzeniu prac remontowych w budynkach: zabijania, niszczenia ich jaj i postaci młodoctwianych, niszczenia ich siedlisk i ostoi, niszczenia ich gniazd, lęgówisk, zimowisk i innych schronień wybierania ich jaj, umyślnego płoszenia i niepokojenia, przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsce. Zakaz niszczenia gniazd ptasich nie dotyczy (na podstawie § 8 pkt. 2 Rozporządzenia) ich usuwania z obiektów budowlanych od 16 października do końca lutego, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne.

13. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU, W TYM TAKŻE WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

Art. 51 art. 2. pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 – t.j. ze zm.) nakłada obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w opracowanym dokumencie. Kryterium wyboru odpowiednich kierunków działań i wynikających z nich zadań Programu stanowią zarówno aspekty ekologiczne jak i ekonomiczne. Gmina Tomaszów Mazowiecki kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju, dokonała wyboru takich założeń, które umożliwią realizację obowiązku usunięcia wyrobów zawierających azbest w wymaganym terminie z zachowaniem ochrony środowiska. Zaproponowane działania i zadania zmierzają do poprawy środowiska i zostały wybrane jako optymalne rozwiązania. Podyktowane są one w głównej mierze obowiązującymi przepisami prawa, szczegółowo regulującymi zasady usuwania, zabezpieczania, transportu i składowania odpadów zawierających azbest oraz odpowiedzialność podmiotów w to zaangażowanych. Jako warianty alternatywne danego przedsięwzięcia można ewentualnie rozważyć: warianty technologiczne i warianty organizacyjne robót demontażowych. Dla realizacji celów Programu nie określono konkretnych rozwiązań alternatywnych z uwagi na fakt, że w obowiązującym stanie prawnym i w świetle informacji o ryzyku zdrowotnym nie istnieje żadne rozwiązanie alternatywne dla realizacji generalnego celu Programu, jakim jest usunięcie wyrobów azbestowych z miejsc ich dotychczasowego użytkowania.

14. STRESZCZENIE

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przez właściwy organ administracji odbywa się w oparciu o „Prognozę oddziaływania na środowisko”. Głównym celem dokumentu jest identyfikacja oddziaływania na środowisko realizacji założeń i zadań Programu usuwania odpadów zawierających azbest dla Gminy Tomaszów Mazowiecki.

Zawiera informacje zgodne z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235-t.j. ze zm.). Działania przyjęte w Programie usuwania odpadów zawierających azbest dla Gminy Tomaszów Mazowiecki poddano analizie oraz odniesiono do stanu środowiska na terenie gminy. Na tej podstawie zidentyfikowano możliwe skutki oddziaływania na środowisko realizacji założeń Programu.

Przedstawiono wybrane procedury działań usuwania wyrobów zawierających azbest. Przedstawiono cele i kierunki działań dokumentów krajowych regulujących działania objęte Programem: Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski, Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2014, Planu Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2011 (z uwzględnieniem lat 2012-2015).

Podsumowując analizę oddziaływania Programu na środowisko realizacja Programu będzie miała pozytywny wpływ na powietrze oraz zdrowie ludzi, ale również na ograniczenie dewastacji i degradacji gleb, zanieczyszczeń do wód, ograniczenie dewastacji siedlisk, poprawę krajobrazu. Ponadto należy zwrócić uwagę, że usuwanie takich wyrobów jak eternit powoduje montaż nowego pokrycia dachowego, co sprawi podniesienie stanu technicznego obiektów budowlanych. Prace związane z demontażem wyrobów zawierających azbest będą prowadzone przez specjalistyczne firmy, posiadające zezwolenie na wykonywanie takich prac. Spełnianie sposobów i warunki bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest określone rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest zapewni, że realizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Tomaszów Maz. nie będzie powodowała negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska, w tym szczególnie powietrza. Jedyny problem stanowią koszty demontażu oraz nowego pokrycia dachowego, jednakże są to czynniki społeczne, nie środowiskowe. Realizacja Programu nie będzie powodować transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Zapisy Programu wynikają z dokumentów wyższego rzędu. Obligatoryjnie należy prowadzić usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu kraju. Dodatkowo w celu wspomagania tego działania już w Programie przewidziano dwa modele pomocy finansowej, również gwarantującej usprawnienie usuwania wyrobów zawierających azbest.